

Irreducibiliteit van zeta-functies (begeleider: R. de Jong)

In [Du] wordt van drie typen objecten X een zogenaamde (twee-variabele) *zeta-functie* Z_X gedefinieerd:

1. een (gladde, projectieve, absoluut samenhangende) kromme X over een eindig lichaam;
2. een lineaire code;
3. een matroïde.

Deze zeta-functie X codeert bepaalde combinatorische eigenschappen van X .

Een doel van dit project is om (meer) voorbeelden en eigenschappen van deze zeta-functies te vinden. Bestaat er een constructie van “zeta-functies” waarvan de bovenstaande drie speciale gevallen zijn?

In alle drie de gevallen is de zeta-functie Z_X a priori een formele machtreeks in twee variabelen T, u ; preciezer een element van $\mathbf{Z}[[T, u]]$. Het blijkt dat iets sterkers geldt: steeds kan de zeta-functie worden geschreven als

$$Z_X(T, u) = \frac{P(T, u)}{(1 - T)(1 - uT)}$$

voor zekere $P(T, u) \in \mathbf{Z}[T, u]$. Niko Naumann heeft bewezen (zie bijvoorbeeld [Fr]) dat in het geval van de zeta-functie van een kromme over een eindig lichaam, het polynoom $P(T, u)$ irreducibel is in $\mathbf{C}(u)[T]$. Zijn er eenvoudige nodige/voldoende voorwaarden te vinden in het geval van codes en/of matroïden opdat $P(T, u)$ irreducibel is in $\mathbf{C}(u)[T]$?

Literatuur

[Du] I. Duursma, *Combinatorics of the two-variable zeta function*. In: Finite fields and applications, 109–136, Lecture Notes in Comput. Sci., 2948, Springer, Berlin, 2004.

[Fr] M. van Frankenhuijsen, *The two-variable zeta function and the Riemann hypothesis for function fields*. Expo. Math. 26 (2008), no. 3, 249–260.